

✓Şəxsi vəsilləri məsələn işpit, ulguc, diş fırçası, saqqal maşını, hovlunu ortaqlaşma işlətməsinlər.

Hepatit B müalicəsi

Xroniki olan hepatitin müalicəyə ehtiyacı vardır və dərmanla müalicə etmək surətilə onları effektiv olamayan hala gətirmək olar. Müalicə olunmasa Sirroz'a (qaraciyər tənbəlliyi) doğru irəliləmə imkanı çoxdur və sirrozun irəliləməsinin bəzi hallarında qaraciyər dəyişdirmədən başqa müalicə yoxdur.

Hepatit B müalicəsində qəbul edilən və bazarda olan dərmanlardan İnterferon inəsi(sadə və PEG) ,Lamivudin, Adefovir, Entecavir və Tenefovir vardır.

Müalicə üçün qərar vermək, xəstənin durumuna və dərmana olan toleransına bağlıdır. Müalicə müddəti İnterferon'la 6 aydan bir ilə qədər amma ağız dərmanları üçün 5 ildən çoxdur. Dərmanın tükətim surəsini sadəcə həkim təyin edə bilər.

Cərrahlıq: Hepatit B qaraciyərin işini dayandırmaya səbəb olub bilər. Bu olay uz versə yeni bir qaraciyərə ehtiyac imkanınız olacaq və belə bir cərrahlığa qaraciyər koçurtma deyilir. Bu metod aski və zədələnmiş qaraciyəri çıxartma və onun yerinə bir şəxsdən alınan yeni və sağlam bir qaraciyərin tikməsinə ibarətdir.

Peyvəndləşmə

Hepatit B xəstəliyinin ən yaxşı qabagını alma yolu peyvəndinin inyeksiyasıdır. Bu nədənlə bütün uşaqlar və riskə məruz qalan şəxslərdə peyvəndləşmə işləmi gorulur.

Gənəlliklə hepatit B peyvəndi üç dəfə, bir ay və altı ay aralığında ilk inyeksiyadan sonra vurulur. Peyvənd inyeksiyası əzələdən və kəsikliklə qol əzələsindən vurulmalıdır. Hepatit B peyvəndinin yandan vurulması effektivliyinin azalmasına səbəb olar. Hepatit B ziddi olan antikorun bir aydan üç aya peyvənd inyeksiyasının novbətləri təkmil olandan sonraya qədər ölçülməsi tövsiyə edilir.

Kimlər inyeksiya etməlidirlər

✓Butun dogulan uşaqlar

✓9 yaşdan kiçik olan uşaqlar (peyvəndi önərən Amerika'daki komitə 18 yaşdan kiçik olan şəxslərdə hepatit B peyvəndinin aşılmasını onərmişdir.)

✓Viruslu olan Qan və məhsulata, iynə və ya başqa vəsillərlə təmasda olan bütün sağlıq müalicəyə əlaqədə olan işləyənlər. Bu grup içində bu şəxslər vardır: Həkimlər, cərrahlar, həmşirələr, diş həkimləri, diş həkimləri yardımçıları, dişçilər və muxtəlif qollarda eyitim alan həkimlik tələbələri, diyaliz bolumunda çalışanlar, laboratoriyalardakı işləyənlər, qan koçdurma təsisləri və evdə xəstələrə baxan şəxslər. Bütün bu gruplardakı şəxslər riskli şəxslər adlandırılır. Hepatit B peyvəndinin üç novbət aşılması və bir aydan üç aya qədər ondan sonra hepatit B virusunun ziddi olan antikorları incələmək vacibdir.

✓Hepatit B daşıyıcısı olan şəxslə yaşayan eş, ovladlar, ata analar və onlarla əlaqədə olan bütün şəxslər (bu şəxslərin hər 5 ildə bir dəfə yenidən analizlərini təkrarlamağalıdır.)

✓Ardıcıl qan inyeksiyasına məruz qalan xəstələr məsələn hemofiliyə, talasemiyyə, hemodiyalizə yoluxmuşlar və ya inyeksiya edən bağımlılar.

Peyvəndləşmə üçün bir neçə söz

Bu peyvəndləşmənin yan etkiləri olduqca azdır və bəzi xəstələrdə inyeksiya edilən bölgələrdə qızarma və goynəmə ilə özünü göstərməkdədir. Bu xəstəliyin virusunu daşıyan xəstələrə, peyvəndləşmə tövsiyə olmur. Hepatit B daşıyıcısı olan şəxsin ailəsi peyvəndin aşılmasından qabaq hepatit testi olmalıdırlar. Yoluxmuş şəxsin qan damlasının və ya bədəninin sıvı axıntılarının sağlam bir şəxsin gözünə daxil olmaq surətilə virusun keçməsinə əngəlləmək üçün hepatit B ziddi olan özəl immunoglobulin inyeksiya edilməlidir.

Bir neçə not

✓Hepatit B virusu daşıyanların evlənmə imkanları vardır amma onların eşləri bu xəstəliyin qarşısında peyvəndləşməli və onun pozitiv təsirindən arxayın olmalıdırlar. Ufunətin keçmə riski doğru durust eşşəl yaşamda olduqca azdır.

✓Hepatit B baxımından bütün hamilə xanımları araşdırmaq vacibdir və beləliklə ufunətin tapılma surətilə virusun korpəyə keçməsinə önəlmək olar.

✓Hepatit B-yə yoluxmuş xanımların yetəri qədər ovladları varsa təkrar hamiləlikdən saqınmaları yeydir.

✓Hepatit virusu daşıyanlar başqa şəxslər kimi yaşayabirlər.

✓Xəstəliyi kəşfetmə niyyəti ilə hərəkət qan koçdurmadan saqınsın və təkcə qan dənəməsi ilə durumlarından xəbərdar olsunlar.

✓Ailədə bir pozitiv HbsAg tapılması ilə bu dənəmənin gorulması bütün ailə nəfəratına gərəklidir.

✓Hepatit B ziddi olan peyvəndin inyeksiyasından öncə qanın dənəməsi tövsiyə edilir.

✓Kəskin hepatitə yoluxanlarda və hepatit virusu daşıyanlarda qaraciyər biyopsisi etmək tövsiyə edilməyir amma xroniki hepatitdə isə yararlı bilgilər həkimə sunabilir. Gunumuzdə fibroscan adlı bir qeyri-təhacumi, aqrısız və diqqət faizi yuxarı olan metoddan istifadə edilir.

Hepatit B virusu

www.meldcenter.com

Dr. Səyəd Müəyyid Ələvian
Qaraciyər və sindirim cihazı xocası
və başuzmanı
Ortadoğu qaraciyər xəstəlikləri
mərkəzlərinin qurucusu və başqanı

Qaraciyər nədir?

Qaraciyər bədənin həyati fəaliyyətləri o cümlədən ufunətlərlə qarşılama, qan axmağı dayandırma, qandan zəhəri və dərmanları çıxarma və enerjinin birləşməsində nəşsi var.

Hepatit nə deməkdir?

Hepatit qaraciyərin iltihabı anlamına gəlir və bu səbəbdən onun fəaliyyətlərini pozmaqdadır. Bu xəstəlik önəmli səbəblər uzundən meydana gəlir və onlardan biri hepatit B virusuna yoluxmaqdır. İnsanda hepatit B xəstəliyinin meydana gəlməsi hepatit B virusunun nəticəsidir. Bu virus insanın qaraciyərinə yerləşib orada miqdarını artırır. Bu virusdan törənən maddələr qan cərəyanına daxil olar. Virusun etkin olan hissəsi onun mərkəzində yerləşir. Virus B-nin antigeni onun üzərində yer almışdır. Bu kiçik dənəciklər kimin qanında olsa, o şəxs bu xəstəliyə yoluxmuş hesabla gəlməkdədir. Dəqiq qan dənəmələri bu virusun bədəndə çoxalmasını göstərə bilər. PCR dənəməsi xəstə olanların bədənindəki virusun çoxalmasını göstərməyə dəlalət edən ən həssas dənəmədir. Gunumuzda qandaki virusun miqdarını kəmmi olaraq təyin etmək imkanı vardır və mualicə metodunu seçmək üçün doğru qərar vermək mümkündür.

Dunya behdaşt sahəsi son guzarışlarına görə dünyada təxminən 400 milyon nəfər hepatit B virusunu daşımaqdadır və bu xəstəlik tuberkuloz və malyariyadan sonra ən yaygın ufuni xəstəlikdir. Bu xəstəliyə duçar olanların çoxu Çin və Tayvan ölkələrindədir. Bu xəstəliyin yayılması Afrika`da və Asiya`nın bəzi bölgələrində yuxarıdır və qeyd etmək lazımdır ki bu bölgələrdə yoluxanların sayı hətta nüfusun %20-inə çatmaqdadır.

Əlamətlər

Hepatit xəstəliyi əlamətsiz, yuxarı əlamətli və qaraciyəri çoxlu zədələyən də olubilir. Umumən bu virusun bədəndə daxil olmasından və gizlin bir surədən sonra soyux dəyməyə bənzər bir para əlamətlərin məsələn gıc-suzlux, yorgunlux, halsizlix, iştahasızlix, gizdirma, əzələ ağrısı, oynaq iltihabı, cild həssasiyyətlərin meydana gəlməsi mümkündür. Bir müddət sonra əlamətlərin ikinci mərhələsi yəni sarılıq, başlangic əlamətlərinin getməsi, sidik rənginin tündləşməsi və ya nəcisin rəngsizliyi ilə yanaşı özünü göstərməkdədir. Xəstə olan şəxs bu əlamətlərdən sonra yaxşılaşma mərhələsinə keçər. Umumiyyətdə uşaqlar aşağı əlamətlər göstərər və çoxlu əlamətsiz olurlar. Bu xəstəliyə yoluxanların

əksəriyyətində sarılığı göstərən bir əlamət olmaz və onun səbəbi də çoxlu əlamətsiz olan uşaqlıq zamanında yoluxmaqdır.

Hepatit B-nin tanınması

Çoxlu hallarda HBV-yə yoluxmanın təşxisi qan koçdurmə və ya laboratuvarda gorulən analizlərin nəticəsində olar və bu şəxslər umumiyyətlə heç bir əlamət göstərməzlər və öz yoluxmalarına çəşdirərlər. Bu xəstəliyin tanınma yollarından birisi bu virusun üzərində olan Antigen yəni HbsAg`dir. Qaraciyər enzimlərinin oşməsi onun zədələnməsinin təyini üçün faydalı bir yol olubilir. Qaraciyər enzimlərinin qan səviyyəsi artarsa və ya uzıda bir duzənsizlik gorulsə PCR dənəməsi gərəklidir.

Nə üçün yoluxmuş xəstələrin bütün ailəsini yoxlamaq gərəklidir?

Bu virusa yoluxma uşaqlıq zamanında və ortaqlar arasında gəlməsi mümkündür və hər kəsə omrundə bir yol olsa da belə hepatit B yoxlaması faydalıdır.

Keçmə yolları

Qan və onun məhsuləti yoluyla: Viruslu qanın inyeksiya sabiqəsi, inyeksiya üçün ortaqlar işlətmək, steril olmayan vəsilələrlə xaldoydurmə və tatu ya da qulaq dəlmə, diş fırçası və ya qana bulaşmış ehtimalı olan saqqal ulgucunu işlətmək, viruslu olan iynənin təsadufən olaraq bədəndə batması.

Yoluxmuş anadan ovladına keçmə: hepatit B virusunun keçməsinin ən önəmli yolu budur.

Cinsi yoldan keçmə: hepatit virusu bədənin axıntılarında o cümlədən ağız suyu, məni və uşaxlix axıntılarında vardır. Cinsi fəaliyyətin usullarına uymamaq və cinsi hərəkət hepatit virusunun keçməsinə səbəb olubilir.

Dişçilik işləri yoluyla keçmə: Bəzi dişçilik mərkəzlərində Hijyenik olmayan və ya duz metodlarla dezenfektə olmayan vəsilələrlə iş gormək xəstəlik virusunun keçməsinə səbəb olubilir.

Ailə uyələri arasında keçmə: Hepatit virusu gunluk işlərimizin məsələn danışmaq, əl vermək, opuşmək, qucaqlaşmaq və ya gol kimi yerlərdə uzmək əsərində keçməz.

Ortaqlar işlətmək: Təəssüflə bəzi durumlarda doping etmək üçün inyeksiya işpit ortaqlar işlətməsi idmançılaların bəzilərinin tərəfindən gorulmuşdur.

Hepatit B virusu insan bədənində olmayan isti, rutubət və kimyəvi faktorlar qarşısında dayanıqlıdır. Bu virus istilik -20 dərəcədə 15 ilə qədər, otaq istilikdə isə 6 aya qədər və bir quru bardaq içində 4 həftəyə qədər yaşayubilir amma 100 dərəcədə 5 dəqiqə içində qaynatıldıqdan sonra yaşamını itirir. Bu virus dezenfektə edən maddələr o cümlədən glutar aldehid, kloroform və formalinlə aradan gedər.

Hepati və ailə içində yayılma

Bir ailədə bir daşıyıcı şəxs varsa o ailənin başqa nəfərinə virus keçmə imkanı vardır və keçmə yolu da hepatit daşıyıcısı olan şəxsin qanının, sağıqlı olan şəxsin muxat və ya qanına daxil olmasıdır.

Hepatit B və evlənmə

Əslində hepatit B-yə yoluxmuş şəxslərin bir-birilə yaxından əlaqədə olmaları heç problemlə yaratmaz. Hepatit B-yə yoluxmuş olan qız və oğlanların evlənmələrində də bir problemlə yoxdur amma qarşıdağı tərəfin test edilməsi vacib və hepatit B peyvəndinin alması gərəklidir.

Steril olmayan paltarlar və vəsilələrin dezenfektə etməsi

Paltarlar və vəsilələri dezenfektə etmək üçün onların qan ləkələrini və ya başqa maddələrini təmizlədikdən sonra suda qaynadaq və ya yarım saat javel suyu %0.5 çözültisi ya da paltar dezenfektə edən maddə içində saxlayaq.

Hepatit daşıyıcısı

Hepatit virusu gizli olaraq illərcə bədəndə qalubilir və yoluxmuş şəxs əslində bir hepatit daşıyıcısı unvanilə tanınar. Qanında 6 aydan çox hepatit virusu olan, umumi halı xoş olan və laboratuvar incələməsində qaraciyərinin işində düzənsizlik gorulməyən şəxsə hepatit xəstəsi deyilər. Bu halda hepatit virusu barışçıl olaraq bədəndə yaşayıb amma qaraciyəri zədələməz.

Daşıyıcılarda olan əlamətlər

Ufunət şəxslərin əksəriyyətində yoluxmuş analardan ovladlarına keçib illərcə bir əlamət gorulməz. Bəzi hallarda isə şəxs kəskin hepatit virusu ardından xəstəliyin daşıyıcısı olar. Bu şəxslərdə hepatit əlamətləri ardından o cümlədən iştahasızlix, halsizlix, sidik rənginin tündləşməsi və sarılıq, bədənin imeni sistemi HbsAg`ni aradan aparmaz və altı aydan sonra uzdən yaxşılaşmış gorulsə də şəxs yoluxmuş qalar. Bəzi vaxtlar hepatit virusu daşıyanların bir qismi turşulaşmaqdan, urəkbaşı yanmaqdan, qanın sağ tərəfində ağırlıq hissetməkdən və iştahasızlıqdan şikayət edərlər. Bu əlamətlərin hepatit xəstəliyi ilə heç əlaqəsi yoxdur.

Hepatit virusu daşıyanlar aşağıdakılara diqqət etsinlər

- ✓Qaraciyərin işini araşdırmaqdan dolayı muayinə və qan analizləri üçün Hər altı ayda bir yol həkimə başvursunlar.
- ✓Butun ailə hepatit B-yə qarşı peyvəndləşsinlər.
- ✓Həkimə, diş həkiminə, laboratuvara və əslində virusun başqalarına keçmə riski olan yerlərdə başvuranda öz bədənlərində olan hepatit virusundan xəbərdar etsinlər.
- ✓Alkollu içkilər tukətməkdən və sigara çəkməkdən saqınsınlar.
- ✓Qan koçdurmədən saqınsınlar.
- ✓Kilolu olan şəxslər ağırlıqlarını azaltmaq üçün çalışsınlar.